

Høringsnotat

Ændring af bekendtgørelse om Fælles Mål pba. tilføjelse af Holocaust til eksisterende kanonpunkt i folkeskolens historiekanon

1. Indledning

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har i perioden fra d. 27. marts til d. 24. april haft udkast til ændring i bekendtgørelse om Fælles Mål, bilag 4a i høring. Høringen er sendt til 33 parter, angivet på høringslisten, og har derudover været tilgængelig for høringssvar på høringsportalen.

Baggrunden for bekendtgørelsesændringen er, at der skal foretages en ændring i folkeskolens historiekanon, således at det eksisterende kanonpunkt 'Augustoprøret og Jødeaktionen 1943' omskrives til ligeledes at indeholde Holocaust. På den baggrund har et kanonudvalg givet anbefaling til et kanonpunkt med følgende titel: 'Holocaust, jødeaktionen og augustoprøret i 1943'.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har modtaget **8** høringssvar, hvoraf **4** indeholder bemærkninger eller forslag til justeringer. Høringssvarene samt en oversigt med angivelse af, hvem der har afgivet høringssvar, er vedlagt som bilag.

Dette høringssnotat behandler alene de høringssvar, der indeholder bemærkninger eller forslag til justeringer til udkastet for kanonpunktet. Ved tekstmære justeringer, er tilføjelser til teksten markeret med fed tekst, mens forslag til udeladelser er markeret med overstregninger.

2. Sammenfatning af ændringer i høringsudkastet

De modtagne høringssvar har ikke givet anledning til justeringer i udkastet til ændring af bekendtgørelse om Fælles Mål, bilag 4a vedr. tilføjjelsen af kanonpunktet med titlen 'Holocaust, jødeaktionen og augustoprøret i 1943'. Dog indeholder et af de modtagne høringssvar forslag om enkelte justeringer i kanonpunktets vejledende indhold, som bl.a. kommer til at

fremgå af faghæftet for historie. I høringsvaret er der forslag til tekstnære justeringer i den anbefalede vejledende beskrivelse for at præcisere formuleringer samt forslag om tilpasning i de vejledende eksempler på perspektiveringer.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet har forelagt forslaget i høringsvaret om justeringer i kanonpunktets vejledende indhold for kanonudvalget. Kanonudvalget har på den baggrund foreslået justering af formuleringerne i det vejledende indhold, som styrelsen vurderer tager højde for både høringspartens bemærkninger og kanonudvalgets perspektiver. Styrelsen vil gå videre med følgende justering af den vejledende beskrivelse og et af eksemplerne på perspektivering:

- ”Holocaust er det nazistiske, systematiske folkemord på ~~6 mio.~~ **millioner af** mennesker, hvoraf **mindst 6 mio.** ~~de fleste~~ var jøder. Det fandt sted i perioden 1941 til 1945. [...]”
- ”Hvordan kan **Holocaust og andre folkemord ses som resultater af længere udviklingsforløb med eksklusion og forfølgelse af bestemte befolkningsgrupper** ~~eksklusion og forfølgelse af befolkningsgrupper, som eksempelvis under Holocaust, være medvirkende til folkemord rundt om i verden?~~”

3. Bemærkninger

Danmarks Lærerforening

Danmarks Lærerforening mener, at Holocaust er et naturligt emnevalg for lærere i faget historie. Det er dog foreningens opfattelse, at kanonlister begrænser lærerens professionelle råderum, herunder ift. at tilpasse undervisningen til elevgruppen. Danmarks Lærerforening bemærker videre, at tilføjelsen (af det nye kanonpunkt red.) kommer på et tidspunkt, hvor skolerne står over for en frisættelse.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet noterer sig Danmarks Lærerforenings bemærkning om relevansen af Holocaust som naturligt emnevalg i historiefaget. Styrelsen noterer sig videre foreningens opfattelse af kanonlister ift. lærerens professionelle råderum. Styrelsen bemærker i den sammenhæng, at det af faghæftet for historiefaget fremgår af afsnit 5.3. Kanon, at punkterne skal tilpasses og vinkles, så de kan indgå i undervisningen. Dette giver læreren mulighed for at tilpasse det faglige indhold til elevgruppen.

Videre noterer styrelsen sig Danmarks Lærerforenings øvrige bemærkning om, at tilføjelsen af det nye kanonpunkt kommer på et tidspunkt, hvor skolerne står over for en frisættelse, hvilket angår elementer, der ligger uden for høringen af det konkrete udkast til indholdet i kanonpunktet.

Dansk Jødisk Museum

Dansk Jødisk Museum kvitterer positivt på forslaget om ændring i folkeskolens historiekanon, så Holocaust tilføjes til det eksisterende kanonpunkt. Dansk Jødisk Museum mener, at det nye kanonpunkt i højere grad afspejler både kravet om og behovet for undervisning i Holocaust som en del af undervisningen i historie, herunder at emnet perspektiveres og fx sættes i international kontekst.

Dansk Jødisk Museum har bemærkninger til enkelte formuleringer i den vejledende beskrivelse, som museet mener er problematisk og bør omformuleres.

Dansk Jødisk Museum bemærker, at Holocaust er betegnelsen for det nazistiske, systematiske folkemord på (mere end) 6 mio. jøder, hvorfor Dansk Jødisk Museum vurderer, at formuleringen herom i den vejledende beskrivelse er misvisende. Dette grundet, at brugen af ordet 'Holocaust' antyder, at det inkluderer andre grupper, uden at disse nævnes. I forlængelse heraf bemærker Dansk Jødisk Museum, at selv hvis denne udvidede brug af ordet havde gyldighed, så ville antallet af myrdede være langt større.

Endvidere bemærker Dansk Jødisk Museum, at periodiseringen i den vejledende beskrivelse er problematisk. Perioden 1941-1945 henviser til selve udførelsen af massebordet, men Dansk Jødisk Museum bemærker, at periodiseringen også bør indfange processen, der førte frem til udførelsen af Holocaust fra den nazistiske magtovertagelse i Tyskland i 1933 over udskillelsen af jøder fra resten af samfundet, Nürnberglovene, Kystalnatten, deportationer mv. frem til 1942.

På den baggrund foreslår Dansk Jødisk Museum følgende rettelser i de første formuleringer i den vejledende beskrivelse:

- ”Holocaust er det nazistiske, systematiske folkemord på 6 mio. **jøder, mennesker, hvoraf de fleste var jøder. Det der** fandt sted i perioden 1941~~33~~ til 1945. [...]”

Dansk Jødisk Museum foreslår endvidere, at der i de anbefalede eksempler på perspektiveringer kan tilføjes en passus, der lægger vægt på processen, hvilket er tilfældet i de nuværende eksempler på perspektiveringer til det eksisterende kanonpunkt. Dertil foreslås, at det kan overvejes, at der bør lægges op til at nævne andre ofre for nazisternes massebord, fx folkemordet på romaer og sinti.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet kvitterer for Dansk Jødisk Museums positive respons på tilføjjelsen af Holocaust til det eksisterende kanonpunkt i historiekanon.

Styrelsen tager Dansk Jødisk Museums bemærkninger til formuleringerne i den vejledende beskrivelse vedr. brugen af ordet Holocaust og periodiseringen samt forslaget om tilføjelser til de anbefalede eksempler på perspektiveringer med fokus på processen, der førte frem til folkemordet på jøderne, til efterretning.

På baggrund af Dansk Jødisk Museums bemærkninger til det anbefalede vejledende indhold, vurderer styrelsen, at der kan være behov for præcisering eller tilpasning. Derfor har styrelsen forelagt bemærkningerne fra høringssvaret for kanonudvalget.

For så vidt angår Dansk Jødisk Museums bemærkning om brugen af ordet Holocaust, bemærker kanonudvalget, at selvom jøderne udgjorde langt hovedparten af ofrene for Holocaust, er det væsentligt, at også andre grupper fx romaer tages med – uden at de nødvendigvis skal nævnes eksplicit.

For så vidt angår Dansk Jødisk Museums bemærkning til periodiseringen 1941-1945, lægger kanonudvalget vægt på – som det også er beskrevet i udvalgets kommissorium – at det i forbindelse med justeringen af kanonpunktet er væsentligt, ”at punktet lever op til det nuværende omfang og format for de øvrige kanonpunkter”. Styrelsen bemærker i den sammenhæng, at det af fagbæftet for historie fremgår, at ”kanonpunkterne er historiske nedslag, der markerer brud eller forandring, eller begivenheder, der er tillagt symbolsk betydning for et bredere historisk fænomen”, og at ”historiekanon består af punkter eller nedslag, som ikke i sig selv er emner, der skal indgå med et bestemt indhold og tidsmæssigt omfang [i undervisningen red.]. De kan snarere tilpasses og vinkles, så de funktionelt kan indgå i undervisningen.” Kanonudvalget lægger vægt på, at udvalget har anbefalet perioden 1941-1945 som historisk nedslag, og hertil brugen af ordet ”systematisk”, da der først i det tidsrum forelå en ’masterplan’ for udryddelsen af jøder, og at jødeforfølgelsen op til var præget af mere ’ad hoc’-tiltag i forfølgelsen.

På den baggrund foreslår kanonudvalget følgende justeringer i den vejledende beskrivelse:

- ”Holocaust er det nazistiske, systematiske folkemord på ~~6 mio.~~ **millioner af mennesker**, hvoraf **mindst 6 mio.** ~~de fleste~~ var jøder. Det fandt sted i perioden 1941 til 1945. [...]”

For så vidt angår museets forslag om, at der i de anbefalede eksempler på perspektiveringer kan tilføjes en passus, der lægger vægt på processen op til folkemordet, foreslår kanonudvalget følgende tilpasning af det sidste af eksemplerne på perspektivering:

- ”Hvordan kan **Holocaust og andre folkemord ses som resultater af længere udviklingsforløb med eksklusion og forfølgelse af bestemte befolkningsgrupper** ~~eksklusion og forfølgelse af befolkningsgrupper, som eksempelvis under Holocaust, være medvirkende til folkemord rundt om i verden?~~”

Dette for at tydeliggøre, at processen op til det systematiske folkemord er vigtig at kende for at forstå konteksten for det historiske nedslag (1941-1945). Kanonudvalget har formuleret eksemplet på perspektivering, så det kan kobles til processen og begivenhederne i forbindelse med Holocaust, men også kan bredes ud og relateres til andre folkemord.

Styrelsen bemærker i den sammenhæng, at der er tale om eksempler på perspektivering, hvorfor punkterne kan tilpasses lokalt, så de kan indgå i undervisningen. Således kan læreren vælge at inddrage andre eller mere konkrete perspektiver på processen op til folkemordet under Holocaust i den perspektiverende del.

Styrelsen vurderer samlet set, at kanonudvalgets forslag til justeringer i kanonpunktets vejledende indhold tager højde for bemærkningerne fra både Dansk Jødisk Museum og perspektiverne fra kanonudvalget, hvorfor styrelsen vil tilrette det vejledende indhold med disse formuleringer.

Det Jødiske Samfund i Danmark (herefter Det Jødiske Samfund)

Det Jødiske Samfund kvitterer positivt på tilføjelsen af Holocaust til det eksisterende kanonpunkt. Det Jødiske Samfund bemærker, at historien om Holocaust hyppigt bliver udsat for relativering, fordrejning og benægtelse, hvilket vurderes kan imødegås med blandt andet historieundervisning. Dertil bemærkes, at det er vigtigt at børn og unge bliver udrustet til at forstå, hvad der gik forud for, at Holocaust kunne ske, herunder umenneskeliggørelsen og udskillelsen af jøder.

Det Jødiske Samfund bemærker, at det er vigtigt, at undervisning i Holocaust går hånd i hånd med viden om jødisk liv i dag og nutidig antisemitisme, blandt andet med henblik på at mindske risikoen for stigmatisering af nulevende jøder som ofre, eller at elever opfatter antisemitisme som et overstået kapitel. På den baggrund foreslår Det Jødiske Samfund konkret, at der i eksemplerne på perspektivering indgår et punkt om antisemitisme i nutiden.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet kvitterer for Det Jødiske Samfunds positive respons på tilføjelsen af Holocaust til det eksisterende kanonpunkt i historiekanon samt bemærkninger om vigtigheden i, at børn og unge undervises i Holocaust.

Videre noterer styrelsen sig Det Jødiske Samfunds forslag om tilføjelser til de anbefalede eksempler på perspektivering med fokus på et nutidigt perspektiv på Holocaust og antisemitisme. Styrelsen bemærker i den sammenhæng, at der i kommissoriet for kanonudvalgets arbejde med formulering af anbefaling til kanonpunktets indhold ikke eksplicit er formuleret, at kanonpunktet skal have et nutidigt fokus. Dertil bemærker styrelsen, at der er tale om eksempler på perspektivering, hvorfor punkterne kan tilpasses lokalt, så de kan indgå i undervisningen. Således kan læreren vælge at inddrage et nutidigt perspektiv i den perspektiverende del. På den baggrund ser styrelsen ikke anledning til at ændre i perspektiveringen.

Skolelederforeningen

Skolelederforeningen bemærker, at Holocaust har en stor betydning og er et vigtigt område i historielærningen i folkeskolen, men bemærker, at det er problematisk at øge Fælles Mål, når der nationalt arbejdes i en retning af mere formålsstyring af folkeskolen.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet kvitterer for Skolelederforeningens positive respons på tilføjesen af Holocaust til det eksisterende kanonpunkt. Videre noterer styrelsen sig foreningens øvrige bemærkninger vedrørende, at det er problematisk at øge Fælles Mål, når der nationalt arbejdes i en retning af mere formålsstyring af folkeskolen. Styrelsen bemærker i den sammenhæng, at dette er elementer, der ligger uden for høringen af det konkrete udkast til indholdet i kanonpunktet.